

II. OTURUMDA SUNULAN TEBLİĞLER

Oturum Başkanı : **Prof. Dr. FEYZİ FEYZİOĞLU**
Danışma Meclisi Üyesi

1. ÇETİN YETKİ TUNA

İhracat Rejimi Kararı, İhracat Yönetmeliği ve Uygulaması.

2. EKREM ÖZGEN

Sanayi Mamüllerinin İhracatının Geliştirilmesinde Fiyat ve Kalitenin Önemi.

3. MEHMET KOCABAŞ

İhracatta Teşkilâtlandırma

İHRACAT REJİMİ KARARI, İHRACAT YÖNETMELİĞİ VE UYGULAMASI

ÇETİN YETKİ TUNA*

Ülkemizin ithalatı 1981 yılında 8,8 milyar dolar olarak gerçekleştirilmiş, 1982 yılı için de 10 milyar dolarlık bir ithalat hedef alınmış bulunmaktadır. Gelişmekte olan sanayimizin büyüme ihtiyaçlarına paralel olarak, gelecek yıllarda ithalatımızın finansmanı için gerek duyulacak döviz miktarının daha da artacağı açıktır.

Yıllık 10 milyar Dolara ulaşmış bulunan döviz ihtiyacımızın karşılanmasında başlıca 4 kaynaktan istifade edileceği düşünülmektedir.

- 1 — İhracat gelirleri
- 2 — İşçi dövizleri
- 3 — Turizm gelirleri
- 4 — Müteahhitlik gelirleri

Bu kaynakları daha yakından inceleyecek olursak;

— Avrupa ülkelerinin, özellikle F. Almanya'nın işçilerimize karşı tutumu ve bütün dünyayı etkisine alan ekonomik durgunluğun boyutları düşünülecek olursa, yurt dışındaki işçilerimizin yurda gönderdikleri ve 1981 yılında 2 milyar Dolara ulaştığı tahmin edilen işçi dövizlerinin uzun vadede devamlılığı garantili değildir.

— Turizm gelirlerimiz yıllardır sürdürülen çabalara rağmen henüz istenilen düzeylere ulaşamamıştır. Kısa dönemde de önemli gelişmeler beklemek de fazla iyimser olacaktır.

— Yurt dışında inşaat işleri yapan müteahhitlerimizin toplam iş hacmi 1981 yılında yaklaşık 10 milyar Dolara ulaşmış olmakla beraber, işlerin büyük çoğunluğunun henüz inşaat safhasında olması

* Ticaret Bakanlığı Müşaviri

nedeniyle bu kaynaktan önemli bir döviz girdisi sağlanabilmiş değildir.

Bu durum karşısında, ekonomik gelişmemizi devam ettirmek için ihtiyaç duyulan ithalatın gerektirdiği döviz ihtiyacımızın karşılanmasında, güvenilir, devamlı ve istikrarlı tek kaynağın ihracat olacağı sonucuna varılmaktadır.

Bu görüşten hareketle, Dördüncü Beş Yıllık Plan'da karma ekonomik anlayış çerçevesinde, ihracatın yılda ortalama % 18,6 oranında artırılması öngörülmüştür. Planlı dönemde toplam ihracatın artırılması yanısıra, ihracatımızın yapılmasında da sanayi ürünler lehine bir gelişme sağlanması amaçlanmıştır. Hedef, toplam ihracatın artırılması, çeşitlendirilmesi ve sanayi ürünleri ihracatı içinde ara ve yatırım malları ihraç payının yükseltilmesidir.

İhracatımızın son 10 yıllık gelişimini sektörler itibariyle gösteren aşağıdaki tablonun incelenmesinden, hedeflere ne ölçüde yaklaşıldığı hususunda bir fikir edinmek mümkün olacaktır.

Madde Grupları Sektörel Dağılımı (1.000 \$) :

Yıllar	Genel Toplam	Tarım Grubu	Gen. İç %	Maden. ve Taş oc.	Gn. İç %	Sanayi Grubu	Gn. İç %
1970	588.476	441.085	74,95	39.468	6,71	107.923	18,34
1971	676.602	489.699	72,38	37.159	5,49	149.743	22,13
1972	884.969	605.513	68,42	33.331	3,37	246.126	27,81
1973	1.317.683	831.291	63,12	39.565	3,00	446.227	33,88
1974	1.532.182	851.866	55,60	78.991	5,16	601.325	39,28
1975	1.401.075	792.631	56,57	105.566	7,53	502.879	35,89
1976	1.960.214	1.254.408	63,99	110.015	5,61	595.917	30,39
1977	1.753.026	1.041.401	59,41	125.851	7,18	585.775	33,42
1978	2.288.163	1.542.763	67,42	124.136	5,43	621.261	27,15
1979	2.261.195	1.340.632	59,42	132.480	5,86	785.083	34,72
1980	2.910.122	1.671.742	57,45	199.194	6,56	1.047.386	35,99
1981	4.050.000		47,00		6,00		47,00

(11 aylık)

1970 yılında 588 milyon Dolar olan toplam ihracatımızın % 75'ine tekabül eden 441 milyon doları tarım ürünlerinden sağlanırken sanayi ürünleri ihracatımız 108 milyon dolarla genel içinde sadece % 18 lik bir yer işgal ediyordu. İhracatımızın % 6,7 sini teşkil eden madencilik ve taş ocaklığı sektöründen ise sadece 39 milyon dolar ihracat geliri elde edilmişti.

1975 yılına gelindiğinde 1.4 milyar dolarlık ihracat içinde tarım ürünleri payının % 56 ya düştüğünü, sanayi ürünleri ihracatının ise % 36 ya yükseldiğini görüyoruz.

Daha sonraki yıllarda da genel ihracat artışı yanısıra sanayi ürünleri ihracatının genel içindeki payı yükselmeye devam etmiş ve 1980 yılında 2.9 milyon dolar olarak gerçekleşen yıllık ihracatımız 1981 yılında, bir önceki yıla nazaran % 55 oranında artarak 4,5 milyar doları geçmiştir.

1981 yılında izlenen önemli bir gelişme de ihracatımızın yapısında meydana gelen değişiklikle ilgilidir. 1981 yılında sanayi ürünleri ihracatımız geçen yıla göre % 116 oranında artarak genel içindeki payını % 47 ye yükseltirken tarım ürünlerinin payı da nisbi olarak azalmış ve % 47 ye inmiştir. İhracatımızın yaklaşık % 6 sını madencilik ve taşocaklığı ürünleri ihracatı oluşturmaktadır. Bu sektörün genel içindeki payı 1970 yılından beri yaklaşık % 5 civarında seyretmektedir.

İhracatımızda görülen diğer bir yapısal değişiklik de ihracatımızın ülkeler itibariyle dağılımında olmuştur. Burada, ağırlığın İslam Ülkelerine ve özellikle Orta-Doğu ülkelerine kaymakta olduğunu müşahade etmekteyiz. İslam ülkelerinin genel ihracatımız içindeki payı 1979 da % 18,6 ve 1980 yılında % 17,4 iken 1981 yılının ilk 10 aylık döneminde % 40,8 gibi büyük bir orana ulaşmıştır.

İhracatın yapısal değişimiyle ilgili bir diğer gelişme ihracatımızın çeşitlenmesidir. 1970 yılında tarım ve sanayi ürünleri dahil ihracat kalemlerimiz 400-450 arasında değişirken 1980 yılında ihracat kalemlerimiz 1800-1900 civarına ulaşmış bulunmaktadır.

İhracatımızı düzenleyen mevzuat :

Bir ihracat faaliyeti denildiğinde, yabancı ülkedeki alıcı ile bir satış mukavelesinin yapılışından başlayıp, ihracat için gerekli kredinin temini, belgelerin tamamlanması, gümrük çıkış işlemlerinin yapılması, malların sigortalanması ve sevk edilmesi, mal bedeli dövizlerin yurda getirilmesi, kambiyo işlemlerinin ikmali ve ihracatın teşviki için uygulanan tedbirlerden faydalanılması gibi bir dizi işlemler akla gelmektedir.

Bu birbirinden farklı işlemler ülkemizde çeşitli Bakanlıkların çalışma alanlarına girmekte ve doğrudan doğruya ihracata yönelik mevzuat düzenlemeleri yanında, asıl konusu başka olan bazı mevzuatta da ihracatla ilgili hükümler yer almaktadır. Mesela 1710 sayılı Eski Eserler kanunu gibi,

Genel olarak ihracatımızı düzenleyen mevzuatı şu şekilde sıralayabiliriz.

- 1 — İhracat Rejimi Kararı ve Yönetmeliği
- 2 — Kambiyo Mevzuatı

- 3 — Gümrük Kanunu ve Yönetmeliği
- 4 — Teşvik ve Uygulama Mevzuatı
- 5 — Bankacılık ve Sigortacılık İşlemleri

Tebliğin konusu İhracat Rejimi ve uygulaması olduğundan diğer mevzuata konuyla ilgisi itibariyle yer yer değinilecek, ancak teferruatına girilmeyecektir.

İhracatımızı düzenleyen mevzuatın en önemli kalemini ihracat politikamızı belirleyen İhracat Rejimi Kararı ve İhracat Yönetmeliği teşkil etmektedir. İhracat Rejimimizin prensiplerinin açıklanmasına geçmeden önce ihracatçı olabilmek için gerekli olan İhracatçı Belgesi ve Ruhsatnamesi Yönetmeliğinden de kısaca bahsetmek isterim. 26.3.1979 tarih ve 16648 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan bu yönetmelikte; hangi belgelerin Ticaret Bakanlığı Değerlendirme Genel Müdürlüğüne tevdi edilmesi halinde tacirlere bir İhracatçı Belgesi verileceği, ihracı ruhsata bağlı mallardan birinin de ihracı düşünülüyorsa bu takdirde İhracatçı Belgesi ve Ruhsatnamesi talebedilmesi gerektiği, bu belgelerin hangi süre için geçerli olduğu, ne zaman yenileneceği, hangi hallerde iptal olunacağı gibi hususlar hükme bağlanmaktadır.

Dördüncü Beş Yıllık Planda, ihracatta miktar, fiyat ve kalite denetimi dışında hiçbir denetim yapılmaması, fiyat denetiminde de yurt içi fiyatlar ile dış ülkelerdeki ithalat fiyatlarının gözönünde tutulması hususu önerilmektedir.

Bu ilkeler çerçevesinde ihracatta, ihracat mallarının kalite miktar ve fiyat denetimlerine dair uygulamaya kısaca temas edeceğim.

a) Kalite Kontrolü :

İhracat mallarımız arasında yer alan çekirdeksiz kuru üzüm, fındık, palamut, yumurta, tiftik, antep fıstığı ve pamuğun ihracatta kalite kontrolleri Ticaret Bakanlığınca yayımlanmış Tüzükler hükümlerine göre yapılır. Ayrıca Türk Standartları Enstitüsünce ihracat için standardı tesbit edilen 49 maddenin kalite kontrolleri de bu standartlara göre yapılmaktadır. Bu kontroller Ticaret Bakanlığı Ekspertelerince yapılmakta Gümrük İdareleri de standardı olan malların ihracı anında kontrol belgesini aramak zorundadırlar.

b) Miktar Kontrolü :

İhracı müsaadeye, lisansa, tescile bağlı veya serbest ihracat beyannameleri tahtında gerçekleştirilen malların ihracat edilmeleri sıra-

sında miktar kontrolünün yapılması hususunda en büyük görev gümrük idarelerine düşmektedir. Gümrük idareleri malın ihracı sırasında gerekli miktar kontrolünü yaparak tanzim ettikleri çeki listesini gümrük çıkış beyannamelerine eklemektedirler.

c) Fiyat Kontrolü :

İhracatın müsaadeye, tescile veya lisansa bağlı olduğu hallerde fiyat uygunluğu aranmaktadır. Bu uygunluk iç ve dış piyasa fiyatları ile diğer ticari ve ekonomik mecburiyetler gözönünde tutularak denetlenmektedir. Fiyat uygunluğunun tesbitinde ihracatın yapıldığı piyasanın özellikleri, teslim süresi, malın nitelik ve kalitesi, miktarı, satış şartları ve benzeri ölçüler gözönüne alınmaktadır. Ticaret Bakanlığı gerekli göreceği malların endikatif veya asgari ihraç fiyatlarını önceden tesbit edebilmektedir.

Ancak ihracatımızın büyük bir bölümü, yaklaşık % 65'i serbest ihracat hükümlerine göre, herhangi bir merciden müsaade, tescil veya lisans almaksızın, doğrudan doğruya gümrük idarelerine verilen bir beyanname tahtında gerçekleştirilmekte olup, bu tür ihracatta bir fiyat denetimi sözkonusu değildir.

İhracat Rejimi :

İhracat Politikamız, kalkınma planlarındaki hedeflere uygun olarak her yıl hazırlanan İhracat Rejimi Kararı ve buna istinaden çıkarılan Yönetmelik ve Sirkülerler çerçevesinde yürütülmektedir. İhracat politikamızın temel ilkesi ihracatın serbestliğidir. Bu prensip İhracat Rejimi Kararı'nın 3 üncü maddesinde «Kanun ve Kararnameler ile ihracı yasaklanmış olanlar dışında kalan bütün malların ihracı, bu Karar ve bu Karara istinaden yayımlanacak Yönetmelik ve Sirkülerler çerçevesinde serbesttir» şeklinde ifade olunmuştur.

Genel Prensip serbestlik olmakla birlikte, ihracat bazı hallerde Ticaret Bakanlığının müsaadesine veya tescile tabi tutulmuş, bazı malların ihracı da lisansa bağlanmıştır. Bu özel haller dışında kalan ihracatta, herhangi bir makamın iznine gerek olmaksızın mallar doğrudan doğruya Gümrük İdarelerine başvurulmak ve İhracat Rejimi dışında kalan mevzuatın gerektirdiği belgeler ile serbest ihracat beyanamesi ibraz edilmek suretiyle ihraç edilebilmektedir.

Müsaadeye Bağlı İhracat :

Ticaret Bakanlığı'nın müsaadesiyle gerçekleştirilebilecek ihracat türleri şunlardır :

1) İthalat Rejimi veya bedelsiz ithalat hükümlerine göre ithal edilmiş malların ihracı,

2) İhraç ettiğimiz malların alıcısına tesliminden önce veya sonra kalite değişikliği veya bozukluğu gibi hallerin tesbiti halinde bu mallar yerine bedelsiz olarak yeniden mal ihracı.

3) Geçici İhracat :

Az veya çok bir işçilik görmek üzere yabancı ülkelere ham veya yarı işlenmiş maddelerin geçici olarak işlenmek amacıyla sevk edilmesine ve elde edilen mamullerin yurda ithaline imkan veren bir tür ihracattır. İhracat Yönetmeliğine ekli listede belirtilen maden cevherlerinin geçici olarak ihracı ve karşılığında elde olunan metallerin ithaline dair müsaade işlemleri doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Söz konusu liste kapsamında bulunmayan maddelerin geçici ihracına dair talepler ise çeşitli Bakanlıkların temsilcilerinden oluşan bir Komitede incelenerek sonuçlandırılmaktadır.

4) Transit Ticaret :

Transit ticaret, ülkemize net döviz girdisi sağlanması kaydıyla, kendi kaynaklarımızdan döviz tahsis edilerek veya döviz tahsis edilmeksizin satın alınan yabancı menşeli malların transit olarak veya doğrudan doğruya üçüncü bir ülkeye satılmasıdır.

Transit ticareti, İhracat Rejimi Kararının 26'ncı maddesi hükmüne dayanılarak 10.8.1980 tarihli ve 17074 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan «Transit Ticareti Yönetmeliği» hükümlerine göre yürütülmektedir.

5) Reeksport Uygulaması :

Reeksport, yabancı menşeli malların ihraç edilmek kaydıyla Türkiye'ye ithal edilip millileştirilmeyi müteakip, bir işçilik görerek veya aynen yeniden ihraç edilmesi işlemidir.

Ülkemizde reeksport işlemlerinin uygulanması 20.6.1980 tarih ve 8/1151 sayılı Kararname hükümlerine göre yürütülmektedir.

Lisansa Bağlı İhracat :

Lisans, ülke ekonomisinin ihtiyaçları ile iç ve dış piyasa şartları ve satışın yapılacağı piyasanın durumu ve Türkiye ile olan ticari ve

ekonomik münasebetleri gözönünde tutularak Ticaret Bakanlığı'na verilen ihrac müsaadesidir.

İhracatta Ticaret Bakanlığından lisans alınmasını gerektiren haller ise şöyle sıralanabilir.

1 — İhracat Rejimi Kararına ekli İhracı Lisansa Bağlı Mallar Listesinde yer alan maddelerin ihracı için Bakanlıktan lisans alınması gerekmektedir. Lisans müracaatları, meslek kuruluşlarına yapılır. bu kuruluşlar durumu Ticaret Bakanlığına intikal ettirip gerekli izin aldıktan sonra ihracatçının lisansını onaylayıp verirler. Ancak lisans işlemlerine sür'at kazandırmak ve merkeziyetçilikten uzaklaşmak amacıyla, son bir kaç yıldır İhracat Rejimi uygulamasında bazı maddelerle ilgili lisans işlemlerini doğrudan tetkik ve sonuçlandırma yetkisi Ticaret Bakanlığının bir talimatıyla ilgili meslek kuruluşlarına devredilmiştir.

Ayrıca, geçen yıl lisansa bağlı mallar listesinde 41 kalem mal ve mal grubu yer alırken bu sayı yeni yayımlanan Rejimde 30'a indirilmiştir.

2 — Tarım ürünlerinin ilk idrak tarihinden önce yani daha hasadı yapılmadan satışı anlamına gelen alivre satışlar da spekülatif hareketlerin önlenbilmesi amacıyla lisansa tabi tutulmuştur.

3 — Aramızda serbest döviz esasına dayanmayan ticaret ve ödeme anlaşması yani kliring anlaşması bulunan ülkelere bu anlaşmalar çerçevesinde yapılacak ihracat lisansa tabi tutulmuştur. 1970'li yıllarla sayısı oldukça kabarık olan kliring anlaşmalarının çoğu zamanlı tasfiye edilmiş ve ülkelerle olan dışticaretimizde serbest döviz esasına dönmüştür. Yeni İhracat Rejimimizde Sovyetler Birliği ve Arnavutluk dışında kliring anlaşmalı ülke kalmamıştır.

Bu iki ülkeyle mevcut anlaşmalar muvacehesinde yıllık protokoller her sene karşılıklı olarak yapılmakta ve bu protokollere ekli A. ve B. listeleri tahtında bu ülkelere ihracat ve bu ülkelere ithalat yapılmakta, ödemeler hesap üzerinden yapıldığından bu ülkelerle olan dışticaretimizde herhangi bir döviz ödemesi sözkonusu olmamaktadır. Kliring Anlaşmalı ülkelere serbest dövizle satış yapılması halinde bu ihracat lisansa tâbi olmayacaktır.

Tescile Bağlı İhracat :

24 Ocak 1980 tarihinde alınan ekonomik kararlardan önce ihracatımızın yaklaşık % 65 i Tescile Bağlı Mallar Listesi muvacehesin-

de gerçekleştirilmekteydi. Mezkûr Kararlar çerçevesinde ihracat mızın geniş çapta libere edilmesine gidilmiş ve 22 Şubat 1980 tarih ve 8/369 sayılı Karar ile tescile bağlı mallar listesi yürürlükten kaldırılmış ve bu malların, ihracatçı tarafından düzenlenerek gümrüklere ibraz eailecek basit bir form ile ihracına imkan sağlayan serbest ihracat uygulaması büyük ölçüde genişletilmiştir.

Bu uygulamanın istisnaları 7 Ocak 1982 tarih ve 17567 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Yeni İhracat Yönetmeliğine göre şu şekilde sıralanmaktadır.

1 — Doğu Bloku Ülkelerine Yapılacak İhracat :

Aramızda serbest döviz anlaşması ve banker anlaşması bulunan Doğu Bloku ülkelerine yapılan ihracat 24 Ocak Kararlarına kadar tescile bağlı idi. 22 Şubat 1980 tarihinden itibaren tescil uygulamasının kaldırılmasıyla bu ülkelere müteveccih ihracatımız da serbest hale gelmiş, ancak bu ülkelerin dünya piyasalarında belirli bir fiyatı teşekkül etmiş olan ihraç mallarımızı ucuz fiyatla reeksport ve switch yaptıklarının müşahade olunması, dış pazarlarda kendi mallarımızın rekabetiyle karşılaşılması üzerine, ihraç mallarımızın miktar ve değer bakımından izlenebilmesi ve bilhassa reeksportun önlenebilmesini teminen bu ülkelere yönelik ihracatımız libere olmaktan çıkarılmış ve tescile tabi tutulmuştur. 1980/81 dönemi İhracat Yönetmeliğinde ihracatın tescile tabi tutulduğu ülkeler arasında yer alan Bulgaristan ve Yugoslavya ile aramızda mevcut banker anlaşmaları yürürlükten kalktığı için, yeni Yönetmelikte bu ülkeler, ihracatın tescile tâbi tutulduğu ülkeler listesinden çıkarılmışlardır. Son duruma göre, ihracatın tescile tâbi tutulduğu ülkeler Çekoslovakya, Doğu Almanya, Macaristan, Polonya ve Romanya'dan ibarettir.

2 — Konsinye ve Müşterek Hesap Yoluyla İhracat :

a) Kesin satışta bulunulmadan, dış alıcılara veya komisyonculara emaneten mal gönderilmesine konsinye ihracat denilmektedir. Mallar belli süreler içinde müşteri bulamaz ise yurda tekrar geri getirilmektedir.

b) Müşterek hesap yoluyla ihracat ise, asgari bir fiyatın garanti edilmesi, bu fiyatla hakiki satış fiyatı arasındaki farkın, masraflar dü-

şüldükten sonra kalan kısmının satıcı ile alıcı arasında paylaşılması esasına dayanan bir nevi konsinye ihracattır.

İhracat Yönetmeliğine ek listede yer alan yaş meyve ve sebzeler, şarap, lokum ve şekerlemeler, et mamulleri, taze ve dondurulmuş balık, hediyelik eşyalar'ın konsinye ve müşterek hesap yoluyla ihracına dair tescil işlemleri meslek kuruluşlarınca yapılmaktadır. Bu liste kapsamında bulunmayan, ancak Ticaret Bakanlığı'nca uygun görülen bazı malların da, mesela halı gibi konsinye veya müşterek hesap yoluyla ihraç edebilme imkânı mevcuttur. Yeni İhracat Yönetmeliğimizde konsinye veya müşterek hesap yoluyla ihracatın sınırları daha da genişletilmiştir.

3 — Yurt Dışında Serbest Bölge veya Gümrüksüz Antrepolardan Yapılacak İhracat :

İhraç mallarımızın, yurt dışında tesis olunmuş gümrüksüz antrepolara ve serbest bölgelere sevk edilmesi, buralardan ithalatçılara ihraç edilmesine dair son birkaç yıldır yürütülen sistemde bazı engelleyici formalitelerin bulunduğu, uygulamada karşılaşılan meselelerin incelenmesinden anlaşılmış ve geçen yıl getirilen kolaylıklara ilaveten yeni İhracat Yönetmeliğimizde bu konuda önemli değişiklikler yapılmıştır. Bugüne kadar olan sistemde, malların yurt dışına sevki tescile tâbi olduğu gibi, yurt dışındaki depodan yapılacak satışlarda yeniden tescile tâbi idi. Bu husus sistemin işlemlerini güçleştiriyor, ve sistemin getirilişindeki amacın gerçekleşmesini de ortadan kaldırıyordu. Yeni Yönetmelikte, malların yurt dışına sevkinde tescile alınması mükellefiyeti muhafaza edilmiş ancak, ihracı lisansa bağlı olanlar dışında kalan malların yurt dışındaki serbest bölge veya gümrüksüz antrepolardan satışı serbest bırakılmıştır. Diğer taraftan, eski sisteme göre yurt dışındaki depoya sevk edilmiş malların 1 yıl içinde satılamaması halinde yurda geri getirilmesi gerekirken, yeni Yönetmelikte 1 yılda satılamayan mallara 6 aylık ek satış süresi verilebilmesine imkan sağlamıştır.

Müsaadeye, tescile ve lisansa bağlı ihracat türleri hakkında bu kısa bilgiyi arzettikten sonra, İhracat Yönetmeliğimizde düzenlenmiş birkaç hususa kısaca değinmek istiyorum.

1 — Bedeli Peşin Dövizle Ödenmiş Malların İhracı :

Yurt dışında mukim Türk veya yabancı şahısların veya yurt içinde mukim ihracatçı veya ihracatçı adına hareket eden kişilerin ban-

ka kanalı ile havale veya akreditif şeklinde yurt dışından gönderdikleri veya çek, seyyah çeki ve efektif olarak beraberlerinde yurda getirdikleri dövizlerin hangi şekilde Türk Lirasına çevrilmesi halinde ve hangi esaslar dahilinde ihracat bedeli olarak kullanılabileceğine dair hükümler yeni İhracat Yönetmeliğinin 74-76'ncı maddelerinde yer almaktadır.

2 — Bedelsiz Ticari İhracat :

Özel ve kamu sektörü ihracatçılarının mallarını yurt dışında tanıtabilmelerine reklam eşyası ve numune gönderebilmelerine, garantili satışlarda garanti süresi içinde bedelsiz yedek parça gönderebilmelerine, ihracatçıların yurt dışında açılan fuarlarda mallarını teşhir edebilmelerine imkan sağlayan hükümler İhracat Yönetmeliğinin 77-81'nci maddelerinde yer almaktadır.

Yurt dışına numune gönderilmesine izin vermeye yetkili makam malın değerine göre değişmektedir.

3 — Yurt Dışında İnşaat Yapan Müteahhitlere Uygulanacak Hükümler :

Yurt dışında müteahhitlik hizmeti yapan firmaların makina, tesisat, hammadde, demirbaş ve yurt dışında çalıştırdıkları işçilerin ihtiyacı olan tüketim maddelerinin ihracatı ile ilgili talepleri doğrudan Ticaret Bakanlığınca incelenerek sonuçlandırılmaktadır. Yeni İhracat Yönetmeliğinde bu hususta açıklayıcı yeni bazı hükümler ile yurt dışına gönderilen bu malların bedelinin 1 yıl içinde yurda getirilebilmesi imkânı tanınmıştır.

4 — İhracatı Teşvik Kararları Çerçevesinde Yapılacak İhracat :

1982 yılı İhracat Rejimi Kararı ve İhracat Yönetmeliğinin getirdiği en önemli yeniliklerden biri, İhracatı Teşvik Belgesi tahtında yapılacak ihracatın (bazı istisnalar dışında) serbest bırakılmasıdır.

İhracat Rejimi Kararı'nın 31'inci maddesinde 8/182 sayılı İhracatı Teşvik Kararı uyarınca ihracat ve ihracata hazırlık kredisi için İhracat Teşvik Belgesi tahtında yapılacak ihracatın bazı özel haller dışında tescil veya lisansa tabi olmadığı hükme bağlanmaktadır.

Bu husus yıllardır sürdürülen uygulama sırasında karşılaşılan aksaklıkları ortadan kaldıracak gibi, ihracatta formalitelerin azaltılması yönünden de önemli bir adım sayılabilir.

7 Ocak 1982 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan İhracat Rejimi Kararı ve İhracat Yönetmeliği ile getirilen yenilikleri kısaca özetlemek istiyorum.

1 — Formaliteler azaltılmıştır.

a) Tescil/Lisansta beyanname 10'dan 8 nüshaya indirilmiştir.

b) Değer tutarının yalnız yabancı para cinsiyle yazılması yeterli kılınmıştır.

c) Serbest ihracat yeniden düzenlenmiştir.

d) İhracatçıların Bakanlığımıza bilgi verme mükellefiyeti kaldırılmıştır.

2 — İhracatı Geliştirici tedbirler alınmıştır.

a) Yurt dışı Müşavirliklerimize bazı sorunların mahallinde halledilmesi yetkisi verilmiştir.

b) Hediye eşya ve balığın konsinye ihracına izin verme yetkisi meslek kuruluşlarına bırakılmıştır.

c) Yurt dışı depolardan mal satışı serbest ihracat hükümlerine tabi tutulmuştur.

d) Japon Yeni ile satış imkânı sağlanmıştır.

e) Lisansa bağlı mallar listesi daraltılmıştır. Margarin, bağırsak, anason, gülyağı, linters pamuğu, ham reçine, şeker, kükürt, ampul, demir, maden hurdaları ile kağıt ve mamulleri ihracı serbest bırakılmıştır.

İhracat Rejimi dışında ihracatın geliştirilmesi konusunda Ticaret Bakanlığınca yürütülmekte olan çalışmalar hakkında da kısaca bilgi vermek isterim.

1 — İhracı Ruhsata tabi mallar listesi 2 maddeye (Afyon ve tütün) indirilerek fiiliyatta yalnız ihracatçı Belgesi ile ihracat yapılabilmesi sağlanacaktır.

2 — 1981 yılında 18 Uluslararası Fuar ve Sergiye iştirak edilmiş olup 1982 yılında büyük çoğunluğu Ortadoğu ve Afrika ülkelerinde açılacak olan 25 Uluslararası Fuar ve Sergiye iştirak konusunda çalışmalar sürdürülmektedir.

3 — Türkiye'den ithalatta bulunan firmaların isim ve adres'eri Bakanlığımız kompütürü vasıtasıyla ölkelere göre tesbit edilmiş olup, bu listeler ölkelerdeki Ticaret Müşavirliklerine gönderilmiştir. Müşavirliklerimiz daha fazla mal almaları konusunda iknaya çalışılacaklar, ithalatçıların karşılaştıkları sorunları tesbit ederek Bakanlığa iletceklerdir.

4 — İhracat Rejimi dışındaki mevzuattan doğan formalitelerin de azaltılması konusunda ilgili Bakanlık ve Kuruluşlar nezdinde Ticaret Bakanlığınca gerekli girişimler yapılmaktadır.